

Tiszelt Optály!

Az 1876 márciusi Bám tartott optály-értékelésen méltóztatott alóírottakat megbízni, hogy a legközelebbi optály-értékelésig tegyünk jelentést az 1870-75-ben magyar nyelven megjelent mechanikai, matematikai, természettani és csillagászati munkákról, s adjunk felötök véleményt az Akadémiai nagy jutalom és másod jutalom adaitélese szempontjából.

A lefolyt B év alatt e tudomány körben magyarul megjelent munkák tudnunkkal a következők:

- 1.) Horváth Ignác, Mechanika I rész. 1874.
- 2.) Petrval Ottó, A csillagászat elemei, kötönös ledintettel a matematikai földrajzra 1875.
- 3.) Schenel Guido, A m. kir. meteorologiai és földdeléjezési központi intézet Évkönyve. 3 kötet. 1873, 1874, 1875.
- 4.) Stahlberger Emil. Az Arapály a fiumei Óbölben. 1874.

Véleményünk szerint az akadémiai nagy-jutalommal az oly munka tüntetendő ki, mely az illető tudományágon a, ránylag legelőbbet lendített; önálló buvárattal vagy a megtevő anyagának szervező feloldozásával leginkább elősegítette az egésznek tovább fejletését. a másod jutalommal pedig az, mely a nagy díjra érdemeftétkhez a fentebbi tekintetben legközelebb áll. A szokott csapáson járó tan- vagy kézi könyvek, melyek a kereső, nek inkább csak szorgalmáról és alkalmazó képességéről tanúskodnak, névelünk szerint csak akkor jöhetnek szóba, ha eredeti buvárattal s önálló tudományos munkájukat előtűntető művek egyáltalában hiányoznak.

Ha az imént kifejtett vezérelvet a fentebb említtetett művel tudományos besorolás megítélésére alkalmas,

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

A m. tudományos Akadémia matematikai és természettudományi optályának

marcuk, csakhamar meggyőződniek, hogy az önálló buvárkodásnak
s az összevont anyag tudományos feldolgozásának magasabb mér-
tékét csak ketto' ulti megköztöl, u. m. a Schenzel műve és a
Stahlbergeré. Kíváncsiam akarunk ezzel a másik két mű bese'
ből bármit is levonni. Ezek tankönyvel egyetemi halyatök pá'
mára; magukban véve igen besepek lehetnek, de éjen mivel
tankönyvel, méltatásul e helyen csak akkor váltnél munkeségsé'
ha önálló buvárlatról tanuló művel egyálkálában hiányosnának.

Örömmel tapasztáljuk, hogy mind Schenzel munkája mind a Stahl-
bergeré érdemes az Akadémiai kitüntetésre?

Schenzel szervezte hazánkban a meteorologiai megfigyelésel
jelenteg fennálló rendszerét; Magyarország területét arányosan el-
osztott figyelo' állomások hálózatával vonta be; vezérlője és telke az
egész országra kiterjedő üdvös intézménynek, s az összevont anyag
tudományos feldolgozásával jelentékenyen hozzájárult
hazánk természeti viszonyainak kipuhatólásához. Az előkűnk
felvő 3 kötetben gyűjtötte öffe és dolgozta fel azon meteorologiai
és földdeljezési adatokat, melyek egyebütt megjelent tudományos
ésterészeikhez az anyagot szolgálattal.

Stahlberger műve egy oly jelentegnél épleleti és erre alapított
elméleti megfigyelésel foglalkosik, melyet még csak nagyjából tudunk
megmagyarázni. "Az arafály a fiúmei öbölben" igen besepek adalil
a föld physikájához; ehismerte ezt a külföldi s küntöben
az angol tudományos sajtó is, mely e művet a legnagyobb dícsé'
velledel halmozta el.

De fájdalom, Stahlberger a fiúmei tengerészeti Akadémia nagy
vefteségére 1875 május 3án elhunyt. A nagybesei műnel meg-
jutalmazása, az Akadémiai ügypend értelmében, csak akkor jöhetne
szóba, ha méltó vesfenyhársa nem találkozónél.

Mindereknél fogva, Schenzel Guido művét a nagyjata-
lomra a legmelegebben ajánljuk.

Budapest 1876 apris 3án

Szilárd László
r. tag
Kondoróczy István
l. tag
Pötöri Loránd
l. tag

1400
1876